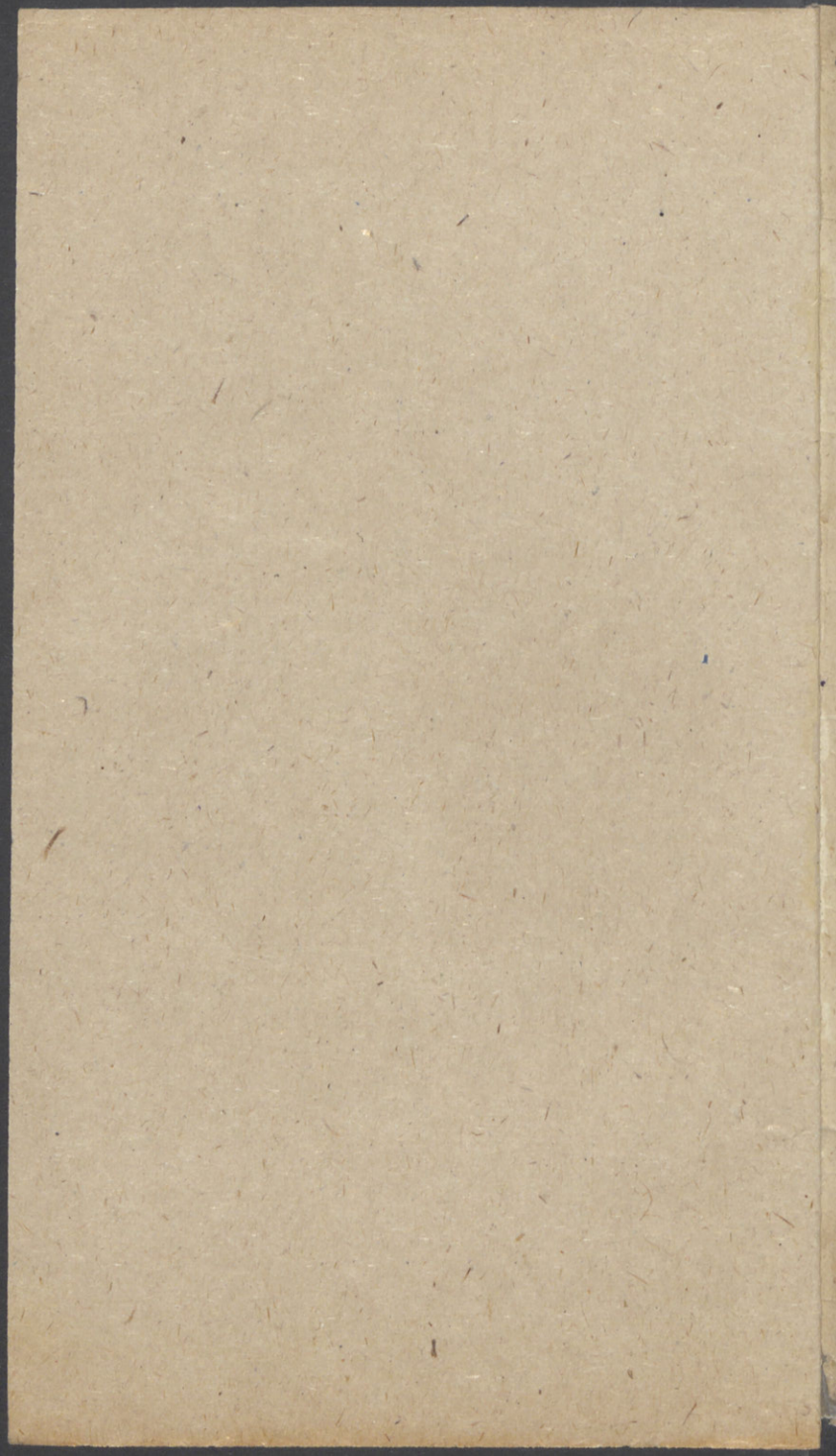

933067

A SZÉP.

KAROLINA

mint huszár ezredes,

vagy a

nemes gondolkozásu kalmárné.

DEBRECZEN,
KAPHATÓ TELEGDILAJOSNÁL.

Egy igen szép, szívet formáló és erkölcsöt nemesítő történetet beszélek el a szép Karolináról, a ki Frankfurt városában szegény szülőktől származott s korán árvaságra jutván szolgálatba állani kénytelenítettett. Egyedüli öröksége szépsége és erénye volt, melyet minden körülménye közt a leghivebben megőrzött.

Szüleinek elhunytá után Straszburbba utazott anyja testvéréhez, — ki ott egy gazdag vendégfogadósnál bormérő szolgálatban volt. Alig telének itt el egynehány napok, s még nénjével jövődő sorsa iránti értekezéseit meg sem állapíthatá, már kerülgeté őtet a személyét birni vágyó ifjuság serege. — A sok kedveskedni óhajtó ifjak közül találtatott egy fiatal kalmár, a ki napról napra inkább keresé az alkalmatosságot a szép Karolina kezét és szívet megnyerni. Az ifju a szerelem hevétől ingereltetvén, elhatározá a szép Karolinához való bemenetelét, — egy késő-estve hozzája belép s őtet szobájában egyedül lelvén, — ekkép szólott:

Kalmár. Csak így magánosan szép angyal?

Karolina. Engedelmet kérek, — mert én nem vagyok szép, annál kevésbé angyal. — Mivel szolgálhatok?

Kalmár Szeretetre méltó személyével.

Karolina Azzal ugyan kevés szolgálatjára lehetnék, — mert én szegény lányka vagyok.

Kalmár. Szegény, — de igen gazdag erényeire és finom magaviseletére nézve. Az, ilyes gazdagság többet ér minden egyéb földi javaknál. Én régóta tisztelem, csudálom és szívem belső rejtekéből szeretem kegyedet — egészen meg levén győződve: hogy szép testében nemes lélek lakozik. — Azért főóhajtásom lenne, kegyed birtokában kezemet kezével egyesítve, az életpályáján haladnom.

Karolina. Uram! szerényen, és világosan tudtára adom; hogy nincs czéлом magamat a jégre vezetetni, mert azon utak igen sikamlók és veszedelmesek.

Kalmár. Drága kincsem! Kegyed nemesen, és nagylelkűen gondolkodik! Azonban ne kételkedjék az én emberségemben, mivel oly igaz, mint Isten a mennyben: hogy eltökélttem kegyedet nőül venni.

Karolina. Nagy neven veszem feltett szándékát. Vizsgálja meg előbb ön szíve rejtekeit, és a valódi hitves választási boldogságnak sokféle viszonyait, különben kedvetlenséget okozhatna ön magának. Én részemről egyenes szível kinyilatkoztatom: hogy az oly kifejezések, mint: szép angyal, szép parancsnokném sat. engemet egyáltalán nem illetnek, s kérem kiméljen meg az olyatén hízékedésektől, és nem hozzám mért dicséretektől.

Kalmár. Jó leányka! az igazság minden alakban ki-

tüntethetik, — azért igen óhajtanám irántami nyilatkozatát tudni, s kegyeddel nemes szelidséggel szólani. Vizsgálja meg szívének rejtekeit ha talál-e azokban az irántam való szeretetnek némely szikráira? — Ha igen, úgy kérem: fogadja tőlem ezen arany gyűrűket, s nyakékeséget szívesen! —

Karolina. Örömmel fogadnám az ön szerelme zálogait, ha attól nem tartanék: hogy jövődöben keserü szemrehányásokat teend az én szegénységem ellen.

Kalmár. Esküszöm az egekre! mi oly szép egyetértésben fogunk élni, hogy azon eset, még a legzordonabb körülményeinkben sem fordulhat elő.

Karolina. Szabad-e kérdenem becses nevét?

Kalmár. Engemet R*** Vilmosnak hívnak.

Karolina. Édes Vilmosom: Tehát engem valóban szerencsésné akar tenni?

Kalmár. Igen, édes leánykám? kegyed oldala mellett akarom ama napjaimat tölteni s végezni, melyekkel a mindenható még hátralévő életemet megáldandja. —

Összekelvén, — három, négy hétig a leggyönyörűbb házi boldogságban élt ezen szerelmes házaspár, azonban, nem sokára megzavartatott eme földi éden azon fogadós által, kinél Karolina nénje szolgálatban volt. Ezen rossz érzésű ember kérdé az ifju kalmárt: mint él nejevel. Tökéletes megelégedésben, úgymond a kalmár, — kit kérde tovább a

Fogadós: Mi fog ezen megelégedéssel s édes örömmel fűszerezett hívséggel jövődöben történni? Mert az olyan leány hívségében, a ki ily mindennek szabad bejárást adó házban lakik, s a ki magát oly hirtelen egy férfi karjai közé bocsájthatta, nem sokat lehet bizni.

Kalmár. Nem hiszem hogy lehetne a földön egy oly halandó, ki az én teljes hívségü hitvesemet tőlem elcsábítaná.

Fogadós. Minden javamnak elvesztésében fogadok: hogy én a kegyed asszonyának legszorosabb értelmi szerelmét magamévá teendem.

Meglevén a kalmár győződve hitvesének állhatatos szerelmében, s hívsége fedhetetlenségében, de egyszersmind fájlalván, hölgye iránti álnok gyanakodását a fogadósnak, — ekképen válaszolt hevesen a

Kalmár. Jól vagyok! én lekötöm hitvesem hívsége mellett, minden jószágomat, oly feltétel alatt mindazáltal, hogy ebbeli fogadásunk teljesítésére magunkat írásban kötelezzük le, — s azt kölcsönös bátorságunkra tanuk által erősítsük meg.

Fogadós. Ezen nyilatkozást én is helyen hagyom.

— azt téve hozzá: hogy kegyed 14 napokra a városból tartozik elutazni.

K a l m á r. Nem bánom, — ebben is megegyezek.

Írásba foglalván tehát ebbéli fogadásukat, azt tanuk aláírásával s pecsétjeikkel megerősítvén; a kalmár hölgyének ezen fogadásról semmit sem említve, a városból kiutazik. A fogadás minden képzelhető módokat elkövetett, hogy a szép Karolinát férjéhez viseltető fedhetlen hűségétől megfossza. De siker nélkül maradtak minden fortélyai elannyira, hogy a legszivrehatóbb esdekléseivel, gazdag ajándékival és hódító imádásával sem mehetett semmire, goromba fenyegetéseivel igyekezett tehát gonosz szándékát kivinni, de ezekkel sem érhetvén kitűzött célját, töltött pisztolyt vett magához, s bosszus dühében erősíté az állhatatos szép előtt, hogy, ha az ő égő szerelmének nem enged, az ő személye előtt fogja enmagát agyonlőni. Alig bocsátja ki eme silány fogást valószínű szavait a fogadás, a szép Karolina tüstént az ablakhoz ment, s kinyitása közben, ezeket mondá: „Várjon csak egy pillanatig, előbb kinyitom az ablakot, különben a durranás kárt tehetne; mert a gyáva könnyű hitvesre ezen tervét is megsemmisíté Karolina erkölcsisége, bosszúval megtért vala saját lakásába, s az egész éjet álmatlanul tölti vala el. Fondor eszmélkedései alatt, végre elhatározá magát, hogy magát Karolina alvó szobájában elrejtvén célját onnan fogja próbálni. Másnap magához hivatván a fiatal szépnek szolgáját, s titkon ígért neki 4 öltözet új ruhát, annyi újdivatú (módi) kendőt, s 50 tallért, csak hogy ötlet egy éjjel az asszonyának hálószobájában rejtse el. — A szolgáló azonnal reá hajlott a fogadás abbéli kívánsága teljesítésére. Néhány nap mulva siet a fogadósnak megjelenteni: hogy az ő asszonya látogatóba van, s estvéli 11 órakor fog hazamenni, — azért, egy fertály órával hamarébb jelenjen meg nála. A fogadás a kijelölt időben a leánynál terem, — s ez ötlet Karolina hálószobájában ennek ágya alá bujtatta. — Alig telt el egy fertály óra, már az asszony haza ért, — s miután estvéli imádságát elvégezte felső ruháját leveti, és hálóinget vesz magára, s ezen közben a gonosz fogadás észrevevé, hogy az asszony testének bal oldalán egy borsó nagyságú jegy volt, mely rajta születésétől óta meglátszott. Miután tehát az asszony mélyen elaludt, a fogadás az ágy alól kimászott, az asszonynak lefekete előtt ujjairól letett két gyűrűjét, és nagy ékességét magával elviete. Hogy ezen lopást senki észre ne vegye, a legnagyobb csendességben ment által a fogadás saját hitveséhez, hogy ezt is az ő késő hazajövetelével haragra ne gerjessze, s egyszersmind a leg-

frissebb hamarsággal egészen hasonló gyűrűket és nyakékeséget csináltatott az aranyművesnél, úgyhogy ezeket az előzőtaktól meg nem lehetett különböztetni.

Elmulván a 14 nap, haza jön a kalmár, s legelsőbb is a fogadóshoz ment megtudni, hogy az ő felesége a fogadási körülményekben miként viselte magát? De a legmélyebb szive fájdalmára kell hallania, hogy a fogadás az ő hitvesével aludt, és hogy ettől 2 arany gyűrűt, s egy nyakravaló aranylánczot kapott ajándéknak; — láttam, úgy mond a fogadás, a hivtelen asszony testének baloldalán a születésétől fogva meglevő jegyet is, mely egy borsó szem nagyságú. — Elhiszi már most, folytatá tovább, hogy a kegyed hitvese szerelmében a legszorosabb értelemben részesülsz? — Arról már most tökéletesen meggyőződtem, felele a Kalmár, s így kiálta fel: „Istenem! miért kellett nekem ezen a semmirevaló asszonyoknak leggyalázatosabbikát látnom, és szeretnem! Noha én, az ő hivatásom miatt minden javaimat elvesztém, még is inkább szégyen leszek, mintsem ily rossz nővel éljek.“ E szavakat mondván, hirtelen a feleségéhez szalad, de felforrott haragját a lehetőségig vissza tartóztatja, s így szóla hozzá minden heveskedés nélkül: „Hallod e fiam! mielőtt a városba értem, egy mezei osztályra hívtam, hamar öltözz fel, mert igen rövid az idő.“ Meg nem fogható az asszony férjének ily hidegvérűleg törént haza érkezte okát, azonban semmi rosszról sem gyanakodott. Mihelyest felöltözött, kivezeté őtet a férje egy nagy erdőbe, melybe minekutána egy fertály óra alatt jól behaladtak, őtet egy fa alá leülteté, s hozza imigy szóla: Emlékezel rá, hogy én neked első szerelmem ajánlása alkalmával az örökké tartandó hűségemet esküvésemmel ígértem meg, és te viszont? nézd a te gyűrűdet, s nyakékességedet, alig mult el egynehány nap, s már azt más szerelmesed fertelmes kezébe kelle találnom, többet nem szükség mondanom!“ Kivánt az asszony védelmére egy két szót szólani, de mivel férje annál tüzesebb lett, hallgatnia kellett; végre ölébe vetett férje 100 Lajosaranyat, azon nyilatkozással, hogy azzal annyira menjen mennyire csak lábai vihetik, s Straszburgba többé soha vissza ne térjen, hacsak magának örökös gyalázatot, és mindenektől leendő megvetést s gyűlölést nem akar szerezni. Az ártatlan Karolina alélva rogyott össze, és midőn magához térvén felésmélt, már Vilmos szemei elől régen eltűnt. Férjének eltávozását veszedelmesnek érezvén Karolina, öszveszedi erejét felugrik, s szaladásnak eredvén, rémülten kiáltoza: „Az Isten szerelméért, kedves Vilmosom! várj egy kevéssé! Én ártatlan vagyok!“ Sikertelen levén kiáltozása, az egekre fordítván

könnyező szemeit, imígv sóhajtja: Mindenható Isten! Te tudod ártatlanságomat, térítsd vissza az én felette kedvelt férjemet! Ily rémitő aggodalmak, és kiáltozások közt bolyongott az erdőben Karolina, a nem sokára beérkezett egész sötét éjszakán. Reggel el nem határozható szíve fájdalmaiban mitévő legyen, s merre menjen? Minthogy férje a Straszburgba való visszamenetelt nékiek egyáltalán megtiltotta, eltökélé magában, hogy Hollandiában utazand. Herzogenbusch felé vevé útját, a hol ruháit eladta, és férfi ruhát vett a legujabb ízlés szerint magára. Férfi öltözetében széndékozott immár a várost elhagyni, elindultában azonban történetből észre vevé a piacon a francia 4-ik huszár ezredet állani, ő is megállapodik s azt hoszab ideig nagyobb figyelemmel szemlélgeti. Destemovill tábornagy ezen fiatal embert hasonlóan szemügyre vevén, megkérdezteté: ha valjon az ő ezredében nem kívánna-e szolgálatba állani? Az ifjoncz válaszolá: hogy ő nem idegen ugyan a hadi szolgálattól, úgy mindazonáltal, hogy ő ön magcsináltathasson magának ruhát és saját költségén vehessen lovára nyeret, a mire a tábornagytól engedelmet nyervén, mia után ruháját elkészítetté, és mindennel, a mi egy huszárnak megkívántatik el volt látva, katonai gyakorlásokat kellett neki tanulnia, a tanulásban igen vigyázó, és figyelmes volt, s külsőképen is magát igen tisztán viselte, s ez által előljáróinak szeretetét csak hamar megnyerte. Mivel pedig már németül, és francziául jól tudott beszélni, és a számadásban is igen gyakorlott volt, őtet a tábornagy 1806-dik esztendőben strázsa mesterré tevé. Még azon esztendőben mindszenthava 10-kén Napoleonnak Saalföldnél történt ütközete alkalmával hadnagya neveztetett. 1813-ik esztendőben sz. Jakabhava 4-kén felsőbbi rendeletnél fogva ezredessé lön. Miután a francziák az ismétérdeklett évben mindszenthava 18-kán Lipcsénél egészen megverettek, néhány tisztársával együtt az ezredes a magdeburgi várba vetődött, hol nekik a külső kapunál álló őr igen ismeretesnek tetszvé, chez következőleg szólott: Barátom! úgy képezem, mintha én kezdet esmeraém mi neve? Katona: Engem R*** Vilmosnak hívják. Ezredes: Honnan való? Katona: Straszburgból. Ezredes.: Jöjjön holnap reggeli 11 óraker a diszpiaczra.

A következő nap megjelenék a katona a kijelölt időben az érintett piacon, hol a katonaságnak a parancs adatott valaki. Alig lépett a katona a mondott helyre, rögtön nyájasan jött az ezredes feléje, s délutánra szállására magához rendelé őtet, hová az csakugyan a rendelt időpontban meg is jelent. Mihelyt a szobába belépett a katona, azonnal leülteté őtet

az ezredes, nékie bort hozatott, és a hitvesével történt esetét körülményesen elbeszélte. Azután kérdé a katonát: ha vajon volna-e kedve hozzá inasi szolgálatban lépni.

A katona válaszóla: hogy az ő igen kegyes felszólítását minden továbbigondolkodás nélkül kész köszönettel elfogadni.

Az ezredes ezen beszélgetés tartalma alatt alig tartóztathatá magát a könyhullatásoktól, de lelki jelenlétét álhatatosan megtartotta. A szabóhoz küldé, s ezen új inasának ruhát méretett és csináltatott, úgymint: egy finom setétkék kaputot, vörös mellényt és hosszú szürke nadrágot. Ezen öltözet elkészülte után, az ezredes, mint rendkívül való udvari követ Straszburghba utazott. Mihelyest megtudta az inas, hogy az ő szülőtte városában utazik, szerényen kérte az ezredest, hogy hagyná őtet hátra, mert nekie Straszburghban sok ösmerősei vannak. Nem tesz semmit, felele az ezredes, ott majd fogadok magamnak egy ideiglenes szolgát, és alkonyodáskor fogok a városban bémenni. Valóban estvéli nyolcz órakor ért be az említett városba, s azon vendégfogadóba szállott, a hol Karolina nénje egykoron szolgálatban volt. A hintót esendesen állttatá meg az Ezredes a fogadós udvarában, ki tüstént levett süveggel szaladt a hintóhoz, kinyitá ajtáját, s abból az ezredes urat alázattal kisegité, azután egy palaczk bort hozván nékie, kérdé: kihez legyen szerencséje? Az ezredes válaszóla: En a francia 4-ik huszár regementnek ezredese vagyok, s „Fogadásüzött“ nek hívnak.

Mondja meg nékem, fogadós! régen lakik-e már ebben a házban?

Fogadós. Közel 26 esztendeje. Esredes. Úgy hiszem, sok vendégei lehetnek, mivel igen jó helyen lakik. Ezen utcában sok szép ház van. Kié ez a szép ház átalellenben?

Fogadós. Az is az enyim. Ezredes. Hogy vette?

Fogadós. Azon házhoz, méltóságos ezredes úr, igen csudálatos módon jutottam. Ezredes. Hogy-hogy?

A fogadós minden tartózkodás nélkül beszéllette az egész történetet körülményesen, azt tevé hozzá: hogy a kalmár, hitvesével együtt azon háztól elszaladtak, és a fogadás értelmében minden javaikat reá hagyták.

Ezen elbeszélés után az ezredes a helybeli törvényszék előlülőjéhez megy, s annak az ő kilétét, és az esetet tudtára adván, oly kérést tett, hogy őtet asszonyi öltözetben 3 törvényes személy látogassa meg. Az előlülő megígéri neki ebbeli szolgálatját. Midőn az ezredes, a vendégfogadóban tért, meghagyá a fogadósnak: hogy mivel még azon estve, a hitvese és 2 leányai meg fognak érkezni, 6 személyre teritessen.

Estvéli kilenczedfél órakor megáll a ház előtt egy hintó az ezredes kisiet, felnyitá a hintó ajtaját, s a három felöltözött urakat, saját hitvese, és gyermekéi gyanánt fogadá, őket e gyenként kiemelvén a hintóból, a szobába vezeté, s az égő gyertya elébe árnyéklót, tétetett, azon ürügy alatt, hogy az ő hitvesének szemei fájnak. Vacsora alatt, felszólítá az ezredes a fogadóst beszélje el az ő hitvesének, miként jutott az átellenébe levő háznak birtokába? Parancsára méltóságodnak, felelt a fogadós, és elbeszéli az egész történetet a maga tökéletes mivoltában.

Az elbeszélés után, az ezredes pisztolyt ragadt, s asztalra tevén behívja inasát, lehuzatá felső ruháját, kigomboltatja mellényét, s ingét meghasítva a születésekor kapott jegyet megmutatá, s heves felindulással a fogadóshoz így szólott: „It van, gyalázatos teremtés, ama jegy, melyet te, az ágyam alá bujva az én testemen észre vettél, hanem te czudar kezeiddel nem illethetél. Én vagyok azon asszony, kit te rövid ideig tartott házi boldogságomtól s szerelmes férjemtől megfosztottál! It áll a férjem, a kit te istentelen gonosz, oly csúfoson megcsaltál! Csak térdepelj le azonnal, folyamodj a mindenhatóhoz kegyelemért, mert egy két percz alatt az ő felséges trónusa előtt fogsz gonosz cselekvényeidről számot adni! De mégis nem, nem hántalak, hanem által adlak téged büntetted büntetése végett a törvényhatóságnak! Uraim! kérem vitessék ezen semmirekellő tüstént tömlőczbe!”

Megértvén ekkor a fogadós: hogy a jelenlevő 3 asszonyi öltözetűek, törvényhatóság képviselői legyenek, azonnal ájulva rogy vala le a földre, de elhurczolák és tömlőczbe tették.

Ezek után örömmel ölelé meg a ezredes, már mint asszony, szeretett férjét, s hozzá imígyen szólott: Ime kedves édes Vilmosom, most ismét a te regimentedbe a te parancsod alá állok, hanem ezentul alattvalóidat soha se ítélj el addig, míg előbb vizsgálatot nem tettél. Nem sokára, a fogadós, a kalmárnak minden jószága visszaadásra ítéltett, a városból örökre száműzetni rendeltetett. Midőn már a fogadós a városnak örökös elhagyására indulóban volt, a szép lelkű bajnok 1000 talért ajándékozott neki, oly tanítással, hogy többé ilyes gyalázatos fogadásba ne avatkozzék.

A hír szárnyán meghallván Destemovill tábornagy is, hogy az ő ezredese egy kalmárné volt, részére azonnal egy ajándék intézetet alkotott, melynek jövedelme gyermekekről gyermekekre háramlik a szép Karolina késő unokáira!

Igy jutalmazódik meg a fedhetlen jó erkölcs! és tiszta hűség!

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁR
Lelt. 9161 / 1963

